

INTEGRATSION TIBBIYOTDA KIPRIKLARNING ICHIGA O'SISHI KASALLIGI

**Alfraganus university Klinik
fanlar kafedrası, Assistenti
Azimov Doniyor**

Annototsiya: Hiltlarning kiprik follikulalariga kirib, ularni o'tkir, qirrali va dag'allashtiruvchi-qo'pol qilib ichkariga aylantiradi. Buning natijasida sodir bo'lgan ishqalanish juda og'riqli kechadi. Videha Hakim aytishicha: "Bu illatning paydo bo'lishi ko'z qovoqlarining chegaralariga g'ayritabiiy hiltlarning o'mashishini tajribasida ko'rganini" aytadi. Inverted kirpiklar, sovuq qotish, sovuq oyoqlari hissi, tez-tez, rangsiz va ko'p miqdorda siyish, och va nam til, chuqur-zaif puls.

Kalit so'zlar: kiprik follikula, takroriy epilyatsiya, ankraofobiya, fotofobiya, termofobiya, distixiaz, trixiaz, Entropion.

Ayurvedaga ko'ra "kipriklarning ichiga buralib o'sishi".

Hakim Sushrutaga Ko'ra: "Hiltlarning kiprik follikulalariga kirib, ularni o'tkir, qirrali va dag'allashtiruvchi-qo'pol qilib ichkariga aylantiradi. Buning natijasida sodir bo'lgan ishqalanish juda og'riqli kechadi. Bemor ko'z kipriklarini takroriy epilyatsiya bilangina yengillik bilan xalos bo'ladi. Lekin u doim shamolni (ankraofobiya), quyosh/yorug'lik (fotofobiya)ni, hamda issiqni (termofobiya) xush ko'rmaydi."

Hakim Madhavaga ko'ra: "G'ayritabiiy savdo hiltining ko'z kipriklarini yo'nalishini ko'z olmasi tomon o'zgartirib o'tkir shish paydo qiladi. Bu ham sklera ham korneada sodir bo'ladi."

Videha Hakim aytishicha: "Bu illatning paydo bo'lishi ko'z qovoqlarining chegaralariga g'ayritabiiy hiltlarning o'mashishini tajribasida ko'rganini" aytadi.

Hakim Kalyana Vinischaya esa "G'ayritabiiy savdo hiltining ko'z kipriklarining ichkariga burulishiga asosiy sababchi deb, keyinchalik patologik holat barcha boshqa hiltlarni ishtirok etishi bilan tugaydi, va buni ikkilamchi ko'z kipriklarining g'ayrioddiy o'sishi kuzatilishi bilan" deydi.

Hakim Laghu Vagbhata esa "Ko'z qovoqlarining (terisini) kichrayishi, boshqa chiziqdan ko'z kipriklarini o'sishiga, bu dag'allashtiruvchanlik, o'tkirlashtiruvchanlik kayfiyatini yuzaga keltiradi" deydi.

Indu Hakim esa "Ko'z kipriklarining hajmining qisqarishini dag'allikka va ichkariga o'sishiga sababligini, Ko'z kipriklarning o'tkir qirrasida tikanga o'xshash ko'karishlar bo'ladi" deb qo'shimcha qiladi.

Xitoy tabobatiga ko'ra "kipriklarning ichiga buralib o'sishi".

"Kipriklar ichkariga burilganda" taloq va o'pka kanallari bod va issiqlikni qabul qilgan. O'pka beshta visseral a'zoning eng yuqori o'rnini egallagan soyabonga o'xshaydi va u tananing terisi va sochlari uchun javobgardir. O'pka kamayishi bilan ta'sirlanganda, teri [ko'z qovog'i] qisqaradi va kipriklar burishadi va taloq juda ko'p namlik va issiqlikni saqlasa, bu yuqori qovoqning tez-tez shishishiga olib keladi. Umuman olganda, agar jigar issiqlikni qabul qilsa, ko'z yoshlari tartibsiz oqadi va [bemor og'riq, qichishish va fotofobidan aziyat chekadi] ("In-xay tszin-vey /Kumush dengizning Muhim Noziklari" - Oftalmologiyaning Klassik Xitoy sahifasidan)

INVERT (ICHKI BURILGAN) KIPRIK SABABLARI:

O'pka va taloq-Chi yetishmovchiligi

Kipriklar teskari, og'riq yo'q, ko'zlarning qichishi, haddan tashqari zo'riqish, charchoq, zaif ovoz, nafas qisilishi, suyuq ich kelishi, ishtahaning yomonligi, tilning oqarishi, pulsning bo'shligi.

Oshqozon va taloqdagi nam-issiqlik

Kipriklar teskari qachonki, qizarib ketgan va shishgan ko'z qovoqlari, yopishqoqlik ta'mda, ichishni istamaydigan chanqoqlik, epigastriumda to'liqlik hissi, epigastral yoki qorin og'rig'i, ishtahaning yomonlashishi, tanadagi og'irlik hissi, ko'ngil aynishi, qusish, tajovuzkor axlat. hid, issiqlik hissi, qorong'u siydik, bosh og'rig'i bilan bosh og'rig'i, xira sariq rang ro'y, achchiq ta'm, yopishqoq sariq qoplamali qizil til, Sirg'aluvchan-tez uruvchan puls.

Qovuqdagi bo'sh sovuq

Inverted kirpiklar, sovuq qotish, sovuq oyoqlari hissi, tez-tez, rangsiz va ko'p miqdorda siyish, och va nam til, chuqur-zaif puls.

Bod-issiqlik invaziyasi Ko'zlar qizaradi va qichishadi, ko'zdan yosh oqadi, sovuqdan nafratlanadi (frigofobiya), isitma, yo'tal, tomoq og'rig'i, sariq shilliqlik burun oqishi, bosh og'rig'i, tana og'rig'i, ozgina terlash, ozgina tashnalik, bodomsimon bezlar shish, tilning yon tomonlarda ko'krak qafasi zonasida yoki old qismida bir oz qizil, suzuvchi-tezkor puls.

Yunaniga ko'ra "kipriklarning ichiga buralib o'sishi"

Ortiqcha kirpiklar, yunoncha (trichiasis) deb ataladigan, ko'zning ichki qismidan (ko'z qovog'ining bir qismidan) ko'z yonidagi o'sib chiqqan tuklar bo'lib, ular ko'zni teshib, unda moddalar oqimini keltirib chiqaradi. (Galenning "Ko'zlar kitobi")

Hakim Zahraviga Ko'ra: "Mirta yaprog'i shaklida dog'lashni" tavsiya qiladi. Zahravining "Kitab al-Tasrif"iga sharhlar kitobida "bu esa Tsels Hakimdan boshlanib, ammo u ignalash metodi ila dog'laganini, keyinchalik Aetsiy Hakim ishqoriy metodda dog'lashni qo'llaganini, Zahravi esa Paulyus Egineta uslubida to'xtamga kelgani amaliy ko'rinadi".

"[Ichkariga] qayrilgan ortiqcha kiprikni Hakim Ibn Sinoga o'z kitobida "Shatra daxiliyya" deb keltirsa ham. Uning ilmiy atamasi ichkariga qaytilganini "Sha'r Munqalib" (trixiaz), g'ayritabiiy ichkariga o'sishini "Sha'r Za'id" (distixiaz) deb nomlanadi. Bunday Nomlanishini Tibbi Yusufiyda ko'rishimiz mumkin.

Ibn Sino "Tib Qonunlari"ga ko'ra: "Bir xil kiprikni quyidagi besh usulning biri bilan davolanadi: yopishtirish, dog'lash, nina bilan tartiblash, qovoq milkini kesib, qisqa qish va [boshqatdan o'sishga] yo'l qo'yilmaydigan qilib yulish... Ortiqcha kiprik. Bu kiprik o'z qovoqlarida yig'ilib, buzilgan rutubatning ko'pligidan paydo bo'ladi" - deydi.

Zahriddin Muhammad Boburning xos tabibi - Yusuf ibn Muhammad ibn Yusuf at Tabib al Haraviy "Tibbi Yusufiyda" "Sha'r Munqalib" (trixiaz) va "Sha'r Za'id" (distixiaz) - egri o'sgan ortiqcha kiprik ma'nosida Ruboiyida quyidagilarni zikr qiladi:

"Agar kiprik egri va ortiqcha bo'lsa,

Dimog'ni tozalash uchun harakatda bo'li!

Tozalanish butunlay hosil qilingach,

Tashmir*** qilki, Xudo senga madadkordir.

[***Tashmir - ko'z qovog'ini kesishdir. Buni kahhollar (yaxshi) biladilar]

Muhammad Akbar Arzoni "Mezon ul tib"ining "Teskari o'sgan kiprik" faslida shunday deydi: "Kiprikdan o'sib chiqib ko'zga qadaladigan ortiqcha soch. Boshqa joyda o'sganini ortiqcha tuk deyiladi." deydi

Nidoiy Benavo "Manofe'un-nos"ida "Va yana ters kiprikning dafi uchun tipratikonning o'tidan boshlanadigan" dorini tayyorlab eng yaxshi muolajalardanligini buyuradi.

Germaniya tabobati Gomeopatiyaga ko'ra "kipriklarning ichiga buralib o'sishi"

Buning gomeopatiya tibbiy adabiyotlarida ilmiy atamasi "Entropium" yoki "Entropion" deb nomlanadi.

Timoti Allen va Jeo Nortonlarning "Oftalmik terapevtiklar"ining "Ko'z qovog'ining inversiyasini davolash ko'ra farq qiladi kasallikning sababi va davomiyligi. Agar entropion ozgina bo'lsa va yaqinda, va spazmatik yoki qarilik kelib chiqishi, (ayniqsa pastki qovoq), ko'pincha qismni kollodion bilan bo'yash yoki yopishtiruvchi chiziqlarni to'g'ri ishlatish orqali davolash mumkin."

Norton "Oftalmik kasallik va terapevtiklar"ida "Biz entropiumning ikkita turini topamiz; birinchi navbatda spastik, ya'ni odatda pastki qovoqdan va orbikulyar mushaklarning spazmatik qisqarishiga bog'liq. Ko'pincha kekxa odamlarda uchraydi, ba'zida operatsiyadan keyin paydo bo'ladi va terining bo'shashmasligi bilan bog'liq. Bu, shuningdek, begona jismning tirnash xususiyati, keratit va boshqalar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Entropiumning ikkinchi navi sikatrisial bo'lib, tsikatrizatsiya jarayonida asta-sekin paydo bo'ladi va granulyar va difterik kon'yunktivit, kuyishlar va boshqalar natijasidir. kon'yunktivada moddaning yo'qolishi sodir bo'lgan joyda. Entropium ko'zda juda ko'p tirnash xususiyati va og'riqni keltirib chiqaradi. Shox

pardaning teskari kirpiklardan uzluksiz tiralishidan, nihoyat, oshqozon yarasi va pannus paydo bo'ladi" deydi.

Zamonaviy tibbiyot allopatiyaga ko'ra "kipriklarning ichiga buralib o'sishi"

Zamonaviy-modern tibbiy adabiyotlarida ilmiy atamasi "Entropion" deb nomlanadi.

Jek Kanskinning "Klinik oftalmologiya: tizimli yondashuv: ekspert maslahati" nashrining 2025-yil uchun 10-nashriga ko'ra Entropion 2 xili haqida tavsiflanadi. Involyutsion entropion va sikatrisli entropionlar. Ushbu kitobda Involyutsion entropion haqida "Involyutsion (yoshga bog'liq) entropion asosan pastki qovoqqa ta'sir qiladi. Uzoq muddatli entropionda kirpiklarning shox pardaga doimiy ishqalanishi tirnash xususiyati, shox pardaning punktat epiteliy eroziyasi va og'ir holatlarda pannus shakllanishi va yarasini keltirib chiqarishi mumkin." desa, sikatrisli entropionlar haqida quyidagilarni keltiradi: "Palpebral kon'yunktivaning chandig'i yuqori yoki pastki qovoq chetini globus tomon burishi mumkin. Sabablari orasida sikatrizuvchi kon'yunktivit, traxoma, travma va kimyoviy shikastlanishlar mavjud." deydi

Daniel M. Albert va boshqalarning "Albert va Jakobiyechning oftalmologiya tamoyillari va amaliyoti"ida "Entropion teri va shilliq qavatlarni o'z ichiga olgan shiddatli, takrorlanuvchi pufakchalar paydo bo'ladi" deydi.

Aruj Khurana "Keng qamrovli oftalmologiya"sida "Entropion ko'z qovog'i chetining globusga qarab ichkariga aylanishi va aylanishini anglatadi." deydi. Hamda irsiy va Mexanik entropionni qo'shadi.

Sunita Agarvalning "Oftalmologiyaning darsligi"da Entropionning Klinik manzarasini quyidagicha ta'riflaydi "Entropion bilan og'rigan bemorlar ko'zning tirnash xususiyati, begona jism hissi, qizarish yoki yoshlanish, shilliq oqindi, og'riq, fotofobiya yoki loyqa ko'rishdan shikoyat qiladilar. Ba'zi hollarda bemorlarda shox pardaning eroziyasi va yarasi paydo bo'lishi mumkin. Simptomlar kasallikning boshida vaqti-vaqti bilan bo'lishi mumkin va faqat keyinchalik doimiy bo'lib qoladi. Surunkali holatlarda shox pardaning chandiqlari doimiy ko'rishning yo'qolishiga olib kelishi mumkin." deydi.

Pol Riordan-Evaning "Vogan va Asberining umumiy oftalmologiyasi"da "U har doim pastki qovoqqa ta'sir qiladi va ko'z qovog'ining gorizontall bo'shashishi, pastki qovoq retraktorlarining dezinseratsiyasi va preseptal orbicularis mushaklarining yuqoriga ko'chishi natijasida yuzaga keladi." deydi..

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Susruta Samhita. 2-jild. Chaukhambha nashriyoti 2016
2. Madhava Nidana. Chaukhambha Viswanathana. 2021
3. Vagbhataning "Ashtanga Hridayam" 2- jild
4. Abulcasis "Surgery". Cambridge nashriyoti 1980-yili
5. Kanski "Oftalmologiya" 10-nashri. 2025 yili
6. Aruj Khurana. "Keng qamrovli oftalmologiya". Jaypee Brothers nashriyoti 2021-yili